

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt' roka — — 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
Majiteľ' a vydavateľ':
 JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľ'stvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Freimaureri v práci.

(Pokračovanie.)

Vzteklý boj proti klerikalizmu, pod ktorým rozumejú katolícku cirkev, vypovedali freimaureri vo všetkých jejích lóžach. O tomto nepodvratne svedčia nasledujúce výfahy freimaurerských dokumentov:

V lóži «Comenius» 2. februára previedli voľbu nového sboru úradníkov. Za hlavného majstra vyvolili Ignáca Reiter, za jeho zástupiteľov ustanovili dr. Henrika Vámos a dr. Jána Végh. Hlavný majster v pracovnom zasadnutí 5. februára pri jeho slávnostnom uvedení do úradu ako programm účinkovania lóže v bežiacom roku označil: *krutý boj proti klerikalizmu.*

V pracovnom zasadnutí 12. februára pri voľbe výboru utvorené komissie predostrely jejích zprávy a návrhy. Literarná komissia navrhla z tejto príležitosti pojednávanie otázky, akými praktickými prostriedkami dal by sa previesť boj proti klerikalizmu. Prijaté byly aj nasledujúce návrhy tejto komissie:

1. *V záležitosti sekularizácie treba začať pohyb na celej čiare.*
2. *Proti klerikalizmu udržiavať treba stále propagandu v novinách.*
3. *Proti klerikalizmu treba založiť a aspoň cez dva roky udržať týždenne vychodiacie noviny.*
4. *V záležitosti soštatnenia výchovy učiteľov zaviesť treba osobitný pohyb.* V ďalšom pojednávaní prijala lóža ešte návrhy, aby o všetkých pohyboch proti klerikalizmu, taktiež o všetkých udalostach v profánnom svete na fraimaurerstvo poťažných podané byly zprávy v pracovnom zasadnutí každého týždňa.

V pracovnom zasadnutí 19. februára stálo na dennom poriadku ustálenie praktických prostriedkov ku zavedeniu pohybu proti klerikalizmu. Prítomní bratia (fraimaureri) rad-radom pretriasali všetky návrhy literárnej komissie a na návrh brata Armina Biró na Velkú Lóžu a všetky bratské lože v krajine upravili nasledujúcu predlohu:

«V januári bežiaceho roku vydržiavaný veľký sjazd jednohlasne uzavrel, že *započne boj proti klerikalizmu.* Naša lóža toto uzavretie, od jeho vynesenia jednostajne drží na dennom poriadku a radiac sa o prevedení tohoto návrhu jednohlasne vyniesla nasledujúci návrh:

Lóža «Comenius» nech odpíše Velkej Lóži, aby prevedenie návrhu mimoriadneho Veľkého sjazdu s tým začala, že *bezodkladne vyzve vidiecke lóže, aby v záležitosti sekularizácie kňazských majetkov, pri najbližších právomocenských (stoličných a mestských) shromaždeniach, na toto poťažné návrhy — jestli možno všade naraz — predostreli. Velká Lóža nech sa tiež o to postará, aby tento návrh doručený bol aj právomocnosti hlavného a sídelného mesta Budapešte. Tento návrh konečne, cieľom prihlásenia sa k nemu, odoslať sa má všetkým lóžam vidieckým a hlavného mesta.*

Tomuto zodpovedne požiadali sme Velkú Lóžu, aby návrh náš prijal a ku jeho prevedeniu potrebné kroky čo najsúrnej podujat ráčila.

Prosíme vás preto s braterskou láskou, aby ste ohľadom na prevelkú významnosť nášeho návrhu, dľa možnosti mimoriadne vzali ho pod kladvko a o vašom uzavretí tak nás ako aj Velkú Lóžu, na ktorú sme náš návrh už upravili, upovedomiť si nestážovali.

Tento náš návrh obsirnej odôvodňovať, dľa nášeho zdania bolo by celkom zbytočné, bo je to celkom istá vec, že nastolenie a prípadne aj prevedenie otázky sekularizácie, jedinkým spôsobom je, ktorý vede k úspechu v boji proti klerikalizmu.

Nemožno na to s istotou rátať, že v otázke sekularizácie v pravomocenských shromaždeniach *hneď pri prvom útoku* dosiahneme väčšinu, to jedno je ale isté, *keď na túto otázku obrátíme pozornosť verejnej mienky, nevezme ju viacej z denného poriadku.* Freimaurerstvo samé od seba ale nemože viac vyhnúť tejto otázke a my sme pevne o tom presvedčení, že v každej lóži najdeme odhodlaných mužov, ktorý aj bez výhľadu na úspech dajú sa do boja proti klerikalizmu. Prosíme vás úpenlive, dajte nám na vedomie, kedy budete náš návrh projednávať, aby sme sa vo vašej práci príležitostne súčasťní mohli.»

Z týchto nepodvratných dokumentov freimaurerských presvedčím sa musí každý zdravého rozumu človek, že **freimaureri silou-mocou zničiť chcjú katolícku cirkev.** Ku prevedeniu tohoto pekelného diela pracujú teraz potajomne a verejne na tom :

1. Aby štát bol bezkonfessionálny.
2. Aby nebolo slobodno podporovať náboženské ciele z verejných peňazí.
3. Aby zo škôl vyhodené boly kríže.
4. Aby nebolo slobodno krstiť deti.
5. Aby vyučovanie školákov v náboženstve zakázané bolo vo všetkých školách.
6. Aby všetky riady mníchov a reholníkov zotrené boly.
7. Aby katolícka cirkev olúpená bola o všetky jej movité a nemovité majetky.
8. Aby kňazom zakázané bolo zaoberať sa s politikou.
9. Aby zakázané bolo utvorať organizácie náboženské.
10. Aby do výborov stoličných a mestských právomocností a do krajinského snemu vyvolení boli samí freimaureri a socialdemokrati.
11. Aby celá tlač, teda všetky noviny dostaly sa do rúk freimaurerov.
12. Aby na celej čiare zničený bol antisemitizmus, bo v boji proti katolíckej cirkvi najoddanejším podporovateľom freimaurerstva je židovstvo.

Toto je program freimaurerov, ako o tom svedčia uzavretia v jejich poradách vynesesené. Aby nezkusených zaslepili, kde-tu vykonávajú aj skutky milosrdenstva, keď v niektorých mestách deťom merajú vodou preriedené mlieko, dávajú čizmy s papierovou podešvou a cez zimu ľahké obleky. Tým ale len prach sypú ľuďom do očí, bo skutočným cieľom freimaurerov je :

1. *Boj proti náboženstvu.*
2. *Boj proti katolíckej cirkvi.*
3. *Boj proti trónom a mocnárom.*
4. *Boj proti pokoju spoločenskému.*
5. *Boj proti vlasti.*

Freimaureri rozmnožili sa v Uhorsku pod liberálmi. Liberálni ministri bez všetkých ťažkostí dovoľovali, aby freimaureri po všetkých stranách a v mestách celkom nepatrných zakladali lóže. Prítomne sa ale aspoň od panovania koalície politické pomery u nás k lepšiemu obrátili a preto je to veľmi podivná vec, že sa naše patričné vrchnosti nečinne na to dívajú, keď freimaureri tie najnebezpečnejšie plány kujú v jejich lóžach proti jestvujúcim zákonom krajinským.

Z toho ale, že na nebezpečné a nezákonné počínanie freimaurerov nečinne, ľahostajne dívajú sa druhí, nenasleduje to, že aj my katolíci musíme podobne jednať. Keď sa freimaureri organizujú, musíme sa organizovať aj my katolíci. Ako to máme robiť, vysvetľujeme to takmer v každom čísle týchto novín. Včul je už ale nanajvyšš svrchovaný čas. Vyš uvedené resolúcie freimaurerov o tom svedčia, že nás obletujú pažraví vlci.

Preto nech každý katolík zvláštny pozor dá na to a na tom pracuje, aby pekelný tábor freimaurerov nezvífazel nad cirkvou katolíckou.

Kto chce, aby kríž Krista Pána zvíťazil nad freimaurermi nech sa odhodlane pripojí ku nám a ako katolík pevného náboženského presvedčenia nech sľúby :

1. Že len v katolíckom duchu písané noviny bude predplácať a rozširovať,
2. Že nevezme viac do ruky noviny liberálne, freimaurerské, židovské a iné, čo napádajú katolícku cirkev, jej biskupov a duchovných.
3. Že bezodkladne vstúpi do Katolíckej Ludovej Jednoty a verbovať bude pre ňu čo možno najviacej členov.

4. Že všemožne na tom pracovať bude, aby v jeho obci, jestli tam ešte niet, utvorená bola kresťanská ľudová strana, aby proti freimaurem uspešne bránil mal kto katolíkov na politickom dejišti.

5. Že z celej sily svojej na tom pracovať bude, aby v obci jeho, keď aj s obetáma, udržané boly školy katolícke.

6. Že všade a pred každým ohlasovať bude, ako *freimaureri zničiť stroja sa katolícku cirkev a olúpiť ju o jej majetky.*

Dolu s freimaurermi!

Nech žije katolícka cirkev!

Jednota Katolíckeho Ľudu v stolici mošonskej.

Miestní správcovia katolíckych ľudových organizácii po území mošonskej stolice 16. septembra sošli sa do mesta Moson ku porade a boli prítomní:

Ludvik Czingraber, Štefan Halmosy, Ján Varga, Pavel Gareisz, Emanuel Kastner, Julius Guszcek, Ladislaus Vörös, Ondrej Bányász, Štefan Békeffy, Jozef Nusser, Michal Mersich, Pavel Láng, Koloman Papp, Michal Müllner, dr. Alois Nagelreiter, Filip Gludovác, Ján Vlasich, Ján Freyler, Vincenc Németh, Ján Tullner, Koloman Békeffy, Matej Lang, Filip Gludovác kaplán, Pavel Gerlach, Ján Piufsich, Georg Perényi, Lazar Kis, Ondrej Thullner.

Stredišťe zastupovali: pápežský praelát, krajinský vyslanec a člen spravujúcej rady Ján *Molnár*, krajinský vyslanec a hlavný správca dr. Alexander *Ernszt*, hlavný tajomník Štefan *Haller* a tajomník Ján *Huber*.

Porade predsedal Ján Molnár a zahájil ju rečou v ktorej medzi iným povedal: Najväčším nepriateľom katolíckej cirkvi neni je kacirstvo, lež nevedomosť a lahostajnosť vo viere. Z tejto príčiny potrebná je Katolícka Ľudová Jednota, aby ľud sdužovala a ho vyučovala. Kým táto, prítomne už mohutná ustanovizeň malá bola, nepriateli kresťanstva mlčali o nej, včul ale, keď sa smohla, žiadajú, aby bola utlačená. My ale nedali sme k tomu žiadnej príčiny. Neurobili sme ani neurobíme nič takého, čo by aj iné spolky a družstvá slobodne nerobily. Rozdiel je

len v tom, že Katolícka Ľudová Jednota dosiahla neočakávane veľkých úspechov, čo zvlášte popudzuje proti nej nepriateľov kresťanstva. Toto ale nebude nás v tom hatiť, aby sme ľud ďalej nevyučovali a nevzdelávali.

Štefan *Haller* vysvetľoval v jeho reči program Katolíckej Ľudovej Jednoty.

Dr. Alexander *Ernszt*, hlavný správca podal zprávu o stave Jednoty na území stolice mošonskej. Dľa tejto zprávy v 17. farách stolice nejestvuje ešte Katolícka organizácia; 22 % mužského obyvateľstva sú členovia Jednoty, odporúčal utvorenie stoličnej organizácie.

Po jednohlasnom prijatí tohoto návrhu za predsedu stoličnej organizácie vyvolený bol prae-pošť farár Michal Manninger, do agitacionalného výboru vyslaní sú:

Ludvik Czingraber, Anton Weber, Vincenc Németh, Karol Erényi, Ján Piufsich, P. Gracian Loser, dr. Ján Kokas, Jozef Nusser, dr. Alois Nagelreiter, Ján Tullner, Jozef Hellrigl, Karol Gruber, Štefan Halmosy, Demeter Rozenitz, Štefan Békeffy, Štefan Wolf, dr. Andor Marton, Jozef Nusser, Koloman Papp, Ján Freyler, Karol Nusser (Mosony), Emanuel Kastner, Ján Dobos (M. Óvár), Ondrej Bányász, Vilhelm Rigó (Kiliti), Béla Winkler, Matej Láng.

Vydržiavanie agitacionalného dňa po celom území stolice ustálila porada na 12. oktobra.

Príčiny všeobecného úpadku.

Každý uhorský občan musí uznať, že v priemysle zaostali sme, že je naše kupectvo ešte nie dosť vyvinuté a väčším dielom v cudzích rukách. Uhorsko je skoro celkom len na poľné hospodárstvo odkázané; nám je ono tak rečeno jediným prameňom dôchodkov.

Poľné hospodárstvo je najkrajšie a najmilšie zamestnanie uhorského obyvateľstva. A ono dostatočnú výživu poskytovalo našim praotcom a živilo počestne aj našich otcov, len terajšie pokolenie borí sa s ohromnými ťažkosťami. Výrobky poľného hospodárstva ďalekých plodných krajín robia konkurenciu našim plodinám. Mnohé trhoviská, kde naše zbožie istý odbyť malo, utratili sme už docela a kde ešte dosiaľ náš rožný statok a naše zbožie kupujú, aj tie trhoviská stávajú sa neistými, lebo pri terajších pro-

striedkoch premávky cudzia konkurencia lahko sa dobije aj do najbližších susedných nám krajov, ba skoro už aj do Uhorska privádzajú cudzie plodiny. Čo sa už aj viac ráz stalo, že zvláštne kukurica sa privádzala k nám aj z Brazílie.

A to je ešte len jedna príčina smutného stavu, v akom sa naše hospodárstvo nachodí; druhá je nekonečné drobenie gruntov.

Že sa naše menšie a stredné majetky natoľko drobia, toho príčinou je to, že u nás aj roľnícki synovia skoro bez výnimky a synovia strednej triedy s malými výnimkami zase len gazdovať chcú; ktorý majetok jednu rodinu statočne vyživil, na tom majetku je dvom, trom alebo viac rodinám ťažko, alebo nemožno vyžiť. Nevyhnutným následkom toho býva, že sa také rozdrobené majetky dlžobami obťažujú a do rúk veriteľov prechádzajú. Tak vychodia u nás každoročne stá a stá rodín na mizinu. A medzi týmito rodinami sú nielen sedliacke, ale aj bývalé zemanské rodiny.

Na to nám ale azda niekto nadvrhne, že však sa tie majetky pre krajinu neztratia, a krajine že je to konečne všetko jedno, či sa majetok v rukách toho alebo iného nachádza, lebo že dane musí ten jeden tak splácať, ako ten druhý. Tomu je ale v skutočnosti nie tak, lebo tie majetky pokiaľ poskytovaly výživu jednej rodine, teraz z nich nevyžije viac rodín a preto z mnohých krajov stá a stá uhorských rodín vystaňovalo sa do ďalekých zamorských krajín a tam si hľadali výživu. A v tom nachádzame vysvetlenie aj toho, že sa u nás na každý aj ten najmenší úrad toľko osôb hlási. Obecný ľud, keď utratí otcovský majetok, hľadá novú vlasť a to je ztrata pre krajinu aj na pracovitých, aj na obranných rukách. Zeman-ké rodiny ale, keď hmotne navnívoč vyšly, domáhajú sa nejakého úradu, aby sa ako-tak udržať mohli a to je zase ztrata na pracovnej sile.

K odpomoženiu tohoto všeobecného úpadku sa už dosť narádzalo; mnoho z toho môže pomôcť jednotlivým okoliám, všeobecný prostriedok proti úpadku sa ešte nevynajšol, ale sa ani nenajde. No, ale veď to ani nenie potrebné, aby sa taký prostriedok najšol.

Proti rozkusovaniu menších gazdovstiev ozývajú sa jednotlivci a možno, že sa v tomto

ohľade niečo stane. Proti cudzozemskej konkurencii nám nič iné nepozostáva, ako aby sme sa aj my usilovali z našich gazdovstiev väčší dôchodok obsiahnuť, ako doteraz; čo sa len rozumným hospodárením obsiahnuť môže.

V čom záleží to rozumné hospodárenie, to sa nedá razom ukázať, ale k tomu nejeden raz nachodia sa i v tomto časopise také pokyny, ktoré v nás často vzbudí môžu takú myšlienku, že keď by sme ju uskutočnili, naše postavenie by sa v mnohom zlepšilo.

Proti rozkusovaniu menších majetkov istá obrana by bola to, keby sa synovia roľnícki dávali na remeslá, že by sa tu udomácnil väčší priemysel, ktorý nie len že by živil mnohé rodiny, ale ani náš ťažko zarobný peniaz nevydával by sa do cudziny za rozličné články, ktoré sa teraz musia z cudziny k nám privážať.

Ludové shromaždenie katolíckej Jednoty v meste Csikszereda.

Zriedkavé víťazstvo dosiahla Katolícka Ludová Jednota 26. septembra v meste Csikszereda na území stolice Csik v Sedmohradsku. V tomto kraji, kde v iných časoch o katolíckom pohybe ani rečí byť nemohlo, zariadili teraz ľudové shromaždenie takmer na iniciatívu hlavného župana Ubula Kállayho a mešťanosta dr. Eugena Ujfalussyho. Není sa preto čo diviť že na tomto shromaždení krom pospolitého ľudu účasť brala aj intelligencia mesta a celej stolice.

Stredisko zastupovali krajínski vyslancovia Georg *Smrecsányi*, Jozef *Farkas* a tajomník Karol *Huszár*.

Shromaždenie zahájil papežský rytier, pravotar dr. Anton *Fejés* a v reči svojej vysvetlil cieľ prítomného shromaždenia, ktorý ta smeruje, aby Katolícka Jednota rozšírená bola na celom území stolice Csik.

Ako druhý rečník vystúpil, známy bojovník za práva katolíkov, krajínsky vyslanec Georg *Smrecsányi*. V klasickej reči svojej poukázal na zvláštne príčiny, ktoré to prítomne doprosta vyžadujú, aby sa katolíci organizovali.

Karol *Huszár* tajomník Jednoty rečou svojou na toľko uchvátil, prepočetných prítomných že mnohí ktorí len zo zvedavosti prišli ku

shromaždeniu, pod veľkým dojmom tejto, na päť rokov dali sa za členov Jednoty zapísať.

Ludové shromaždenie konečne uzavrelo jednohlasne, že Katolícka Ludová Jednota utvorená bude v každej obci na celom území stolice Csik.

Po vyhlásení uzavretia zaklúčené bolo ľudové shromaždenie pri hlučnom oslavovaní vodcov katolíckych pohybov.

Platenie hotovým.

V novšom čase, zvlášte od kedy ofázka samostatnej uhorskej banky vstúpila do popredia, často pretriasa uhorská verejná tlač otázku «platenia hotovým» a dôrazne žiada jej riešenie. Oproti tomu rakúska tlač agituje celou silou proti «plateniu hotovým». Už táto okolnosť svedčí, že «platenie hotovým» znamená v praxi pre Rakúšanov jakúsi škodu, pre Uhorsko jakúsi výhodu. Nuž oboznámme sa bližšie s touto otázkou.

Uhorsko a Rakúsko má teraz spoločnú banku. Táto banka vydáva papierové peniaze. Na každej banknote stojí vytlačené, že rakúsko-uhorská banka vyplatí za banknotu bárskegy a bárskomu na banknote označenú summu v kovových peniazoch (v zlate, v striebre). Dľa tohoto nápisu bola by rakúsko-uhorská banka povinná platiť hotovým, k tomu ju aj viaže 83. odsek stanov banky. Ale stanovy rakúsko-uhorskej banky doplnené boly novými odsekmi. A v 111. odseku vyzdvihnuté je to, čo 83. odsek nariaduje a síce s tou poznámkou, že v Rakúsku a Uhorsku povinný je každý papierové peniaze prijať.

Teda rakúsko-uhorská banka není vlastne povinná hotovým platiť.

Tento nedostatok ale rakúsko-uhorská banka nedá pocítiť. Odkedy sa sriadenie valuty započalo, teda od r. 1892. nebolo počuť ponosy, že by rakúsko-uhorská banka platenie hotovým odoprela. Takto bolo možné zabezpečiť stály kurs a stálu cenu našich bankoviek. Rakúsko-uhorská banka platí hotovým, ale není povinná platiť, platí teda jestli chce, jestli ale nechce, neplatí. A práve toto je chyba.

Rakúsko a Uhorsko tvorí jedno colné územie. Pri kúpe a odpredaji na tomto území platené sú papierové peniaze v plnej cene, či teda

bankovky, či zlato dostaneme, alebo či bankovkami alebo zlatom platíme, cena peňazí zostane jedna a tá samá. Tu niet žiadné «disagio», čili niet žiadneho rozdielu medzi nominálnou a obežnou cenou bankovky. Na tržišti spoločného colného územia nemalo by platenie hotovým žiadneho zvláštneho významu a nezapríčiniť by žiadnu zvláštnu zmenu.

Ináč sa ale veci majú, keď do ohľadu vezmeme kupčenie so zahraničím. Jestli kupujeme volačo v cudzozemsku, alebo jestli hľadáme tam kapitál na založenie dajakého podniku, alebo väčšiu pôžičku, vtedy je pokračovanie obyčajne nasledovné. Uhorský kupec, keď sa ohľadom ceny, ohľadom veľkosti obnosu dohodol, vystaví zmenku, znejúcu na rakúsko-uhorskú banku, ktorá potom ďalšiu peňažnú operáciu vybaví. Ponevác ale rakúsko-uhorská banka není povinná platiť hotovým (teda zlatom), na cudzozemskom tržišti nepríjmu naše zmenky v úplnej cene, než isté percentá stiahnu s tou poznámkou, že je platenie hotovým neisté. Keď do ohľadu vezmeme, že sme každoročne na veľký dovoz rozličných článkov z cudzozemsku utisknutí aj na cudzí kapitál, tie percentá, ktoré nám v cudzozemsku odťahovať zvykli, činia každoročne veľké summy.

Toto naše položenie naši rakúski susedia dobre využívajú v svoj osoh. Produkujú, dorábajú všetko, čo potrebujeme. A kto nechce mať oštaru so zmenkami, znejúcimi do cudzozemsku, kto nechce percentá tratiť, ten ide kupovať do Rakúska, kde príjmu i bankovky i zmenky v úplnej cene. Lebo ponevác Rakúsko a Uhorsko tvoria jedno peňažné tržišťe, tu stojí bankovka toľko, koľko je na nej napísané. Peniaze sú spoločné, teda majú úplnú cenu. Kto teda vyhnúť chce rozličným preratovaniam a odťahovaniam, neide na cudzozemské tržišťe, lež kupčí s Rakúskom. A toto je pre našich rakúskych susedov výborné, preto vyvinujú toľkú agitáciu proti «plateniu hotovým».

Ale 111. odsek stanov rakúsko-uhorskej banky nemá už teraz žiadnu oprávnenosť. Uhorsko s celým právom môže žiadať, aby tento odsek bol konečne vytretý a aby «platenie hotovým» na celej čiare uplatnené bolo. Týmto by sa Uhorsko zpod tlaku rakúskeho veľkopriemyslu a zpod tlaku rakúskeho kapitálu oslobodilo

a náš obchod s cudzozemskom postavený by bol na nové, pevné základy. Preto žiada uhorská verejná mienka čo najdôraznejšie konečné riešenie «platenia hotovým».

POLITICKÉ CHYRY.

Porada kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Kresťanská ľudová strana snemová 27. septembra o 7. hodine večer vydržovala poradu vo vlastnom kruhu. Poradu zahájil ako predseda gróf Aladár **Zichy** a keď početných prítomných srdečne privítal, ako prvý predmet porady predniesol, že nasledkom toho, že minister pravosúdia Anton Günther vymenovaný je za predsedu Kúrie, uprázdnený je jeho mandát vo volebnom okrese Igló. Prítomní krajínski vyslancovia pojednawali o politickom rozpoložení a vzali v známosť zadakovanie vlády. Krajinský vyslanec dr. Alexander **Ernszt** poukázal na to, že vodca katolíckych pohybov krajinských gróf Ferdinand **Zichy** onedlho dosiahne 80 rok blahonosného života svojho. Rečník preto navrhol, aby kresťanská ľudová strana, ku vhodnej príprave tejto pre katolícky svet Uhorska veľavážnej slávnosti jubilarnej vyslala osobitnú komisiu. Porada s oduševnením a jednohlasne prijala tento návrh a do pofažnej komisie vyslaní sú: Štefan **Rakovszky**, Ján **Molnár**, Franc **Buzáth**, Alexander **Ernszt**, Alexander **Simonyi-Semadam** a Mikuláš **Zboray**. Za vonkajších členov ľudovej strany prijatí sú: gróf Hipolit **Normann** a Dezider **Saly**. Po tom porada zakľúčená bola.

Zadakovanie vlády.

Vláda z koalície utvorená zadakovala. Pofažne vymenovania novej vlády jeho veličenstvo kráľ poslal ešte nerozhodnul. Na politickom dejišti panuje celá neistota. Preto aj z tejto príležitosti: katolíci pozor!

Najnovší dôkaz protestantskej tolerancie.

Spoločný protestantský výbor pod predsedníctvom baróna Desidera Bánffyho a superintendenta Fridricha Baltika minulý týždeň vydržoval svoje prvé jasné shromaždenie. Predovšetkým sa zaoberal so záležitosťou pápežského dekrétu «Ne temere», pofažne s tými

inštrukciami, ktoré po odvolaní tohoto pápežského dekrétu uhorskí biskupi dali svojim duchovným v záležitosti miešaných manželstiev. Spoločný protestantský výbor biskupské inštrukcie považuje práve tak za urážajúce, ako sám dekrét «Ne temere» a vedený nenávisťou proti katolicizmu vyslovil sa bez všetkého oprávneného základu, že tieto inštrukcie bočnou cestou, obídením zákona, práve uskutočnenie ustanovení pápežského dekrétu majú za cieľ. Preto výbor uzavrel, že bude žiadať odvolanie týchto inštrukcií a poprosí vládu, aby prisne kontrolovala náboženskú výchovu z miešaného manželstva narodených dietok v škole. Výbor o tejto záležitosti vydá vysvetľujúci spis. No tento bude zaiste tak vyzeraf, ako to shromaždenie pod predsedníctvom Bánffyho a superintendenta Baltika. Smerodajné kruhy katolíkov mali by požiadať vládu, aby zakročila proti protestantom, aby už raz prestali búriť pokoj medzi konfessiami. To by bola najlepšia odpoveď Bánffymu a Baltikovi.

«Ľudové Noviny» a trnavské shromaždenie.

Že »Ľudové Noviny« nikdy pravdu nepísaly, to už dávno vieme, ale že o trnavskom shromáždení Katolíckej Ľudovej Jednoty opovážia sa tak bezbožne luhaf, to by sme si neboli mysleli. Pišu totižto, že na shromáždení len 200 roľníkov a žien bolo prítomných. Nuž ten, čo to písal, lebo je slepý a nevidí, alebo je zlomyseľník, ktorý chce pravdu podvrátiť. Že tam bolo nie dvesto, lež 5 tisíc ľudí, to dokáže každý tam prítomný, nepredpojatý človek. Nebolo tej obce celého okolia, z ktorej by občania hufne neboli prišli na shromáždenie.

Že by tam niekto proti slovenskej reči bol vyprával, to je jednoduchá lož. Že tam spomenuté bolo hriechne, bezbožné balamutenie «Ľudových Novín» a že sme ľud od podporovania a čítania týchže vystrihali, to neznamená boj proti dobrému slovenskému ľudu.

Ale povedzme pravdu, «Ľudové Noviny» to bolí, že slovenský, katolícky ľud nechce im viac sadať na lep, nechce byť i na ďalej koristou «Ľudových Novín». A ponevadž »Ľudové Noviny« vidia, že s pravdou na nič neprídu, že ich búrenie proti katolíckej cirkve je už darobné, teda sa dajú na cestu luhárstva a osočovania a takto chcú zničif víťazoslávne napredovanie Katolíckej Ľudovej Jednoty na trnavskom okolí. Nuž ale to sa im nepodarí, ba práve im to naopak vystrelí, lebo ten ľud, ktorý prítomný bol na tom shromáždení, presvedčil sa o hnusnom jednaní a o zkazonosnej luhanine «Ľudových Novín». My v našich snahách ďalej budeme napredovať a dobrý katolícky ľud s nami, a v tom neprekazia nás vaše luhaniny, ani vaše osočovanie. Ostatne o trnavskom shromáždení s vami viacej ani do reči sa nepustíme.

Z CUDZOZEMSKA.

Nepokoje v Grécku. Jednota gréckych vojenských dôstojníkov stále opovážlivejšie vystupuje, jako by kra-

jinu skutočne do krízy chcela vohnať. Tak si počínajú, ako mladoturecký výbor v Turecku. V Athénach obávajú sa, že dôstojnícky výbor nevícká, kým zasadne vyslanecká komora, lež bude žiadať, aby kráľ vymenoval diktátora, ktorý by bez meškania previedol vojenský program. Obyvateľstvo je preto náramne rozčulené. Banky pre neisté polozenie posielajú do cudzozemska veľké summy.

Chovanie sa vojenských dôstojníkov charakterisuje aj to, že veliteľ vojenskej divízie Bozaris, náčelník dôstojníckeho výboru, poslal bývalému ministerskému predsedovi Theodokisovi zase list, v ktorom sa mu vyhráza, že jestli sa opováži prísť do Athén a opováži sa zúčastniť v pojednávaniach parlamentu, vtedy ho na ulici zabijú.

Ako je známe, bývalý ministerpredseda Theodokis veľmi ostro odsúdil revolucionárne pokračovanie vojenských dôstojníkov. Strana vojenských dôstojníkov zvlášte preto je tak veľmi nahnevaná na Theodokisa, lebo napriek svojmu sľubu nezriekol sa vodcovstva svojej strany a teraz nedovoľuje svojej strane, aby vládu podporovala. Týmto pokojné riešenie stalo sa takmer nemožným. Strana vojenských dôstojníkov sa preto vyhráza, že jestli sa politické strany nepodrobia rozkazom dôstojníckeho výboru, vynúti vymenovanie vojenskej vlády alebo diktátora.

BESEDNICA.

Dvojaké matky.

Obe chalupy stály vedľa seba na konci dediny. Oba gazdovia veľmi lopotili sa hrudami neplodnej pôdy, aby vyživili svoje rodiny. V každej domácnosti bolo štvoro detí. Pred oboma susednými dvermi všetok drobisk hemžieva sa od rána do večera. Obe najstaršie deti mali asi po šesť rokov a obe najmladšie asi päťnásť mesiacov. Sobáše a poriadkom po ňom pôrody nachodily sa temer súčasne v tej i onej chalupe.

Obe matky ledva rozoznávaly svoje detúrence v hrbe, a obidvaja otcovia ich len hádali; osem tých mien mihalo sa v ich hlavách, plietlo sa im na jazyku, a keď šlo o to, jedno či druhé napomenúť, veľaráz vykrikli tri jedno po druhom, kým prišli na pravé pomenovanie.

V prvej z oboch chalúp bývali Dvornákovci, ktorí mali tri dievčatá a jedného chlapca; v druhej bývali Hudecovci, ktorí mali jedno dievča a troch chlapcov.

Všetko to žilo ťažko zemiakami, fazuľovou polievkou a čerstvým povetrim. O siedmej hodine rano, potom

o poludní a o siestej hodine gazdinie svolávaly svoju drobotinu k jedlu, ako ku kŕmeniu husiari sháňajú sverenú im drúbež. Dľa stupňa veku posadené bývaly deti za stolom, uhladeným päťdesiatročným potrebovaním; najmladšie dieťa sotvaže dosahovalo bradou vrch stola. Pred každým postavený bol hlboký tanier, plný chleba spareného vodou, v nej boly sa varily zemiaky s polhlávkou kapusty a s troma cibulami, a celý rad dal sa do jedenia, až celkom bol nasýtený a ukojený. Najmladšie kŕmila matka sama. Kúštek hovädzieho mäsa v nedeľu býval všetkým a vtedy otec vždy dlhšie zdržal sa pri obe a opakoval za tú chvíľu:

— Tak by malo byť každý deň!

Jedného letnieho dňa odpoludnia ľahký kočiár zastal pred oboma chalupami a mladá žena, čo poháňala krásne spriahnuté behúne, obrátila sa k pánovi sediacemu jej pri boku:

— Oh pozri, na túto hromadu detí! Sú roztomilé, ako sa hrabú v prachu!

Muž neodpovedal slova, lebo zvyklý bol takému obdivu, čo znamenal mu bolasť a temer výčitku.

Mladá žena pokračovala:

— Musím ich poobjímať. Oh, ako rada by daktore z nich mala ... to tu ... to najmenšie.

A skočila z vozika a pokročila k deťom, siahla po jednom z najmladších, náležajúcim Dvornákovcom a zdvihnúc ho do svojho náručia, vášnive bozkala mu pošpinenú tvár, rusé kaderavé vlasy a buclaté, hlinou zamazane rúčky, ktorými okolo seba trepetalo, aby sa sprostilo nemilého bozkávania.

Potom vstúpila zase do kočiara a behom hnala kone cestou.

Ale nasledujúceho týždňa prišla zase, sadla celkom na zem, vzala nebožiatko do lona, nakŕmila ho koláčmi, a obdarila tiež cukrikami tie samotné: a hrala sa s nimi ako žiačka, pričom manžel jej trpezlivo čakal v svojom ľahkom kočiari.

Okrátko potom prišla zase, soznámila sa s rodičmi, a potom sa dostavila každého dňa s kapsami naplnenými pamlsky a drobnými peniazmi.

Menovala sa Alojsia Kmeťová.

Jedného dňa, keď ako obyčajne kočiár zastal pred chalupami, manžel jej poprvé vystúpil s ňou zarovno. A bez toho, aby zastali pri deťoch, ktoré už teraz dôverne boly s nimi obznámené, vošly do obydlia Dvornákovcov.

Oba — muž i žena — nachodili sa v izbe a chystali sa štiepať drevo. Prekvapení ostali stáť, ponúkali nenadalým hosťom stolce a s očakávaním stáli obďaleč.

Konečne mladá pani trasúcim a prerývaným hlasom riekla:

— Milí dobrí ľudia, navštívila som vás, lebo rada by ... rada by ... rada by odviedla so sebou vášho ... vášho malého chlapčeka.

Vyjavení a zmätení manželja neodpovedali.

Mladá pani zhlboka si vzdychla a pokračovala:

— Nemáme detí, sme sami... manžel môj a ja...
Nechali by sme si ho... Chceli by ste?

Dvornáková počala chápať a pýtala sa:

— Chcete nám vziať nášho Ondreja? Oh, nie, čo si len myslíte?

Pán Kmeť uznal za potrebu prostredkovať:

— Žena moje nedobre sa vyjadrila. Chceme si ho vziať za svojho, ale o čas ho uvidíte: Bude-li sa dobre držať, ako ľahko dá sa očakávať, stane sa našim dedičom. Keby sme ešte náhodou mali deti, vo všetkom by úplna postavený bol im zároveň. Keby však neuhovel našej žiadosti, vyplatilo by sa mu pri jeho plnoletosti dvadsaťtisíc zlatých, ktoré bezodkladne na jeho meno uložené budú v sirotskej kasse. A pretože súčasne pamätovali by sme na vás, poistili by sme vám až do vašej smrti mesačne päťdesiat zlatých... No, rozumeli ste dobre?

Dvornáková poslala k návštevníkom všetka rozzúrená.

— Vy chcete, aby predala vám svojho Ondriška? Ah, to nie! Dačo takého od matky žiadať sa nemôže, ani nesmie! Ah, to nie! Bola by to odo mňa ohavnosť!

Muž, ktorý s tvárou vážnou a zamyslenou ustavične stál na svojom mieste, neozval sa slovom, ale nepretržite prikyvoval na prisvedčenie svojej žene hlavou.

Všetka ustrašená pani Kmetka dala sa do plaču a obrátiať sa k svojmu manželovi, zajikala v samom štkaní hlasom dieťaťa, ktorého všetky chuťky bývajú vždy splnené:

— Oni nechcú, oni nechcejú!

Pán Kmeť urobí ostatný pokus:

— Ale, priatelia, pomyslíte na budúcnosť svojho dieťaťa, na jeho šťastie, na...

Dvornáková podráždená skočila mu do reči:

— Všetko je rozmyslené, všetko uvážené, všetko rozhodnuté!... Odídite a viacej že vás tu nevidím! Čo si myslíte, že to len tak chceť matke brať jej dieťa?

Pani Kmetka dala sa z izby, vo dverách videla, že dva chlapeci sú celkom malí a pýtala sa s naliehaním ženy svevolnej a zmazlanej, ktorá ničím nemieni dať sa zdržať vo svojom predsavzatí:

— Ale, ten druhý chlapec nie je váš?

Dvornák odpovedal:

— Nie, ten je susedov; môžete tam ísť, ak chcete.

Prejšli do susedného domu, v ktorom bývali Hudecovi.

Hudecovi boli pri stole a pojedali pomaly smitky z chleba, ktoré skúpo koncom noža potrelí maslom z kôrky položeného medzi sebou.

Pán Kmeť predniesol svoje ponuknutie ale s väčšou obratnosťou, prezreteľnosťou a lichotivosťou.

Hudecovi vrteli hlavami na odmietavé znamenie, ale keď zvedeli, že by dostávali päťdesiat zlatých mesačne, pozreli po sebe a veľmi zvrtkaví v pôvodnom svojom odpore radili sa očima.

Dlho zachovávali rozpačité a trápne mlčanie, až konečne žena sa pýtala:

— Čo na to povieš muž?

Odpovedal tlumeno:

— Myslím, že je to nie k opovrženiu.

Pani Kmetka, ktorá sa triasla úzkostou, dala sa potom hovoriť o budúcnosti chlapcovej, o jeho šťastí a o peniazoch, čo pezdejšie mohol by im dávať.

Manžel sa pýtal:

— Ten dôchodok šesťsto zlatých bude potvrdený u notára?

Pán Kmeť odpovedal:

— No, ovšem, trebárs hneď zajtra!

Hudecová zamyslená pokračovala:

— Päťdesiat zlatých mesačne, to nestačí na spravodlivú náhradu, za ktorú by sme mohli bez chlapca byť. Dieťa to bude od pätnásť rokov robiť a preto dostávať musíme šesťdesiat zlatých.

Nedočkave prešlapujúc pani Kmetka, bez priefahu shodla sa o požiadajúcu čiastku, a pretože chcela vziať dieťa hneď so sebou, nútená bola dať krom toho ešte sto zlatých daru; potom manžel jej zhotovil záväznú smluvu.

Dedinský rychtár a jeden sused, pre ktorých bez meškania bolo poslané, ochotne sa dostavili za svedkov.

A mladá žena s tvárou žiariacou odnášala si kviečiaceho chlapca, ako odnáša sa z krámu kúpený tovar.

S prahu svojho domu mlčky pozerali Dvornákovci za odchádzajúcim kočiárom a snáď lutovali svoje odvrhnutie.

Od toho času nebolo zprávy o malom Jožkovi Hudecovi. Rodičia chodili každého mesiaca si vyzdvihnúť k notárovi svojich šesťdesiat zlatých a v hneve žili so svojimi susedy, lebo Dvornáková všade stihla ich ohovárať, od dverí ku dverám rozhlasujúc, že tí ľudia musia byť zvrhlí, lebo predali svoje dieťa, a že vykonanie také, čo je hanebnosť a spustlosť.

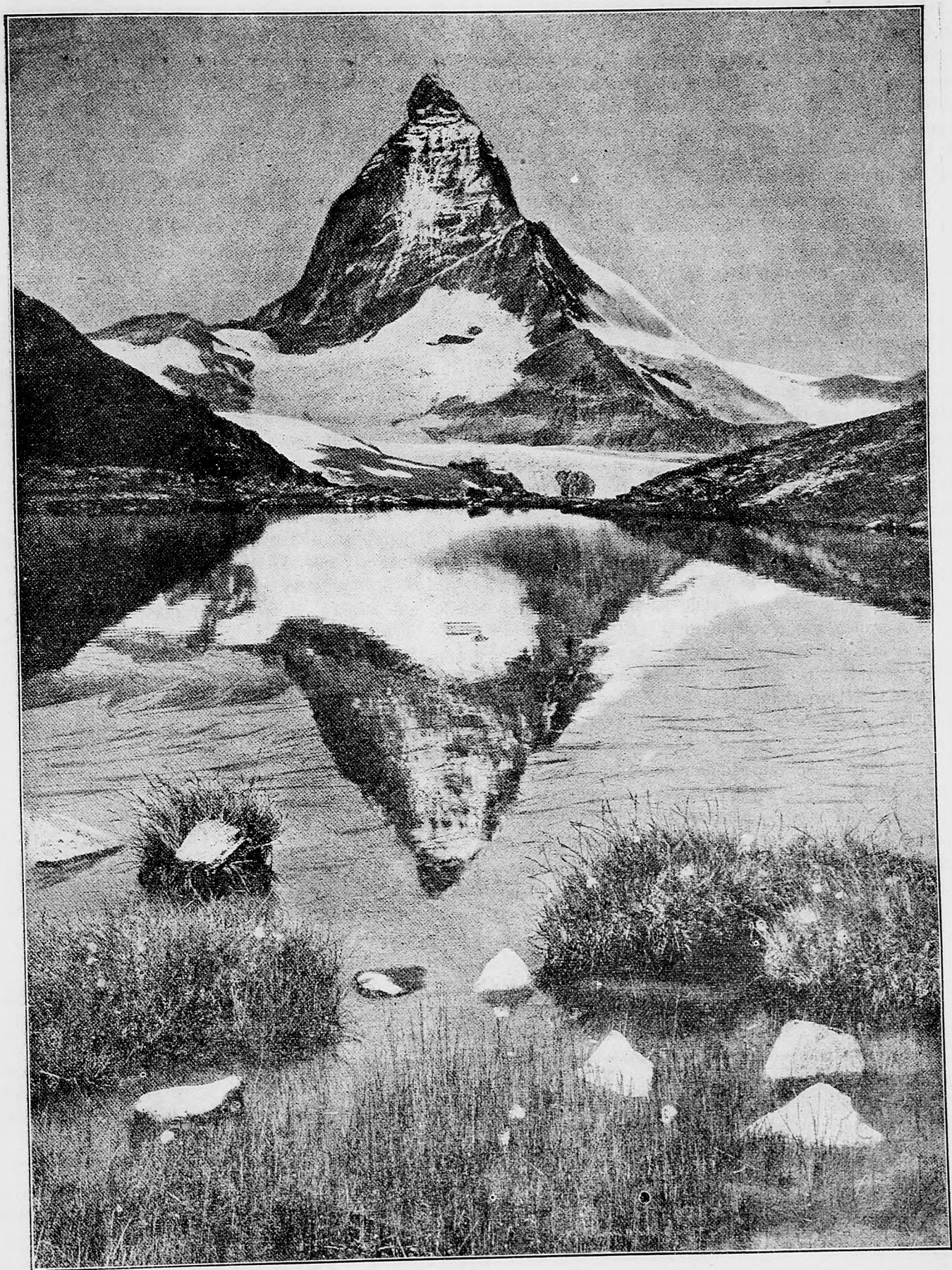
A veľaráz do náručia na obdiv vzala svojho Ondreja a chlubo volala k nemu, ako by rozumel:

— Nepredala som Ťa, môj milý! Ja nepredávam svoje deti, nepredávam.

A roky, a zase roky bolo tak každého dňa a každého dňa vykrikovala od dverí hrubými narážkami, aby počuli do susedného domku

Dvornáková na koniec pokladala sa za povznešenú nad celým krajom, lebo nepredala Ondreja.

Keď Ondrejovi minulo trinásť rokov, jeho rodičia dali ho za zámočnického učňa do neďalekého mesta a pretože boli chudobní, aby ho majster šatil, chlapec bol za štyri roky učňom. Chlapec sa dostal k dobrému majstrovi, ktorý keď videl, že je chlapec usilovný, dal si záležať natom, aby sa chlapec dobre vyučil a preto dával mu i takú robotu, ktorú obyčajne len starší tovaryši konávali a tak, keď sa prepustil, vyznal sa lepšie v remesle, ako ktorýkoľvek starý tovaryš. Majster ho preto veľmi rád mal a čo by ho bol i rád zadržal za tovaryša, predsa mu radil, aby sa vybral na vandrovku.

Vrch Matterhorn v zrkadle jazera Riffelsee.

Ondrej prv, ako by bol šiel do sveta, navštívil svojich rodičov, ostal za niekoľko dní u nich a po srdečnej odobierke vybral sa do sveta. Pri odbierke sľúbil rodičom, že im vždy v prvom týždni každého mesiaca bude písať, či bude mať písať dačo nového lebo nie a prosil rodičov, aby mu aj oni, čo i len pár riadkami za každým odpovedali, aby takto vždy vedeli jeden o druhom. Avšak k tomu ešte i to podotknú, že ak by im mal dačo zvláštneho písať, že nebude čakať na prvý týždeň mesiaca, ale im to hneď odpíše. K tomuto určitému písaniu listov preto sa odhodlal, lebo sa chce privykať k tomu, aby istú povinnosť na istý, vopred určený čas naučil sa vybavovať. Takto robieval i jeho majster; on totiž každú nedeľu srátal si všetko, čo v remesle vydal a prijal a tak vždy vedel, ako stojí so svojim majetkom.

Roky sa míňali, mesačné listy riadne chodily, niektoré bývaly aj plnené, ba všiestom roku už ani jeden list neprišiel bez plničky. Matka Ondrejova totiž plničkou pomenovala tie bankovky, ktoré Ondrej posielaval vo svojich listoch. Ondrejovi sa veľmi dobre vodilo. Prvé tri roky robil v cudzozemsku vo veľkej zámočníckej dielni a pri tom cez večierky chodil i do priemyselnej školy, kde si toľko vedomostí nadobudnul, že keď po troch rokoch prišiel do Budapešti, hneď ho v jednej veľkej fabrike prijali za diolovedúceho. Fabrika sa o dva roky zväčšila, zariadila filiálku a do tejto za správca vymenovali nášho Ondreja. Odtedy už začaly tie spomenuté plničky v každom liste chodievať, lebo pláca Ondrejova ročne obnášala už osemnásť tisíc korún a z toho zvýšilo mu už nie len na tie plničky, ale i Ondrejovi: za zvyšok skupoval si účastiny svojej fabriky.

Fabrike sa všetky podujatia darily, účastiny donášaly pekný dôchodok a tak Ondrej o štyri roky, keď hlavný správca celého podniku zomrel, mal už toľko účastin, že valné shromaždenie berúc do ohľadu jeho odborné vedomosti i veľkú peňažnú účasť v podniku, zvolilo ho za hlavného správca celého podniku.

Ondrej prv ako by bol prevzal svoje postavenie, písal svojim rodičom, že ich príde navštíviť. Rozumie sa, že list potešil rodičov, ktorí svojho syna i tak od priepustky nevideli.

V prvú nedeľu nasledujúceho mesiaca pred Dvornákovci zastal koč, z ktorého vystúpil hodne urastený pán a rovno poberal sa dnu. Dvornáková hneď poznala svojho Ondreja dľa tých podobizien, ktoré im viac ráz bol poslal: teraz jej len toľko času zbývalo, že vykrikla: tu je Ondrej a ponáhľala sa mu v ústrety. Stretly sa v pitvore.

Ako privítala svojho syna, môžeme si myslieť. Sotva ho objala, bol tam už i otec a nebolo konca-kraja oajmania a bozkávania; trvalo to dobrú chvíľku, kým sa z pitvora dostali do izby.

Z toho, o čom sa vyprávali, najzanimavešie bolo to, čo Ondrej o svojich zkusenostiach vyprával a ako sa mu kde vodilo. A keď sa zmienil, že v terajšom

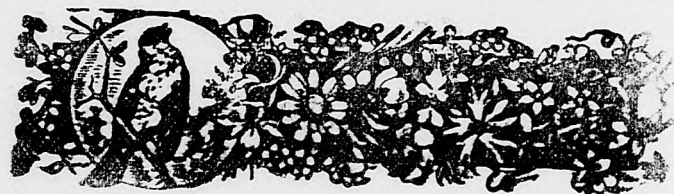
jeho postavení koľko ľudí má pod sebou a koľkú plácu má, matka jeho nevedela sa zdržať, aby sa ho nespýtala, že ako môže toľkým ľuďom dozerať na robotu a čo robí s týma peniazmi. Ondrej milerád odpovedal na jej otázku, ale najlepšie porozumela tomu, keď jej poviedal, že sa on i ďalej bude pridržať tých mesačných listov, v ktorých však stále bude toľko posielal, aby im na jeden deň 10 korún padlo, ktoré či upotrebia, či dačo odložia pre vnukov, on o to nedbá, len to si žiada, aby výročné sviatky mohol u nich tráviť.

Tu matka Ondrejova riekne:

— Ty to lepšie zariaduješ, ako to vykonal Jozef Hudeceje. Keď bol tu u svojich rodičov, ktorých ani nepoznal, ani o nich netušil, ani predtým nevedel, že sú mu to rodičia, lebo sa to len po smrti z testamentu Kmefovcov dozvedel, také poriadky zaviedol, že jeho rodičia už odtedy nedostávajú tie mesačné dôchodky, lebo že Kmefovci zomreli a majetok jemu poručili, z ktorého on nikomu nebude platiť. Takto na starosť Hudecovci ostali bez stálej podpory; dobre, že si za toľko rokov dačo usporili. Odtedy ani nepočuli o ich synovi A potom dodala: Kto že by si mohol vážiť takých rodičov, ktorí svoje dieťa predali!

Ondrej ostal za dva dni u rodičov, ktorí mu ukazovali celý chotár, aby sa rozpamätal na tie miesta, kde trávil svoj detský vek. Ondrejovi sa natoľko zaľúbilo jeho rodisko, že si umienil zakúpiť tam i viac pozemkov a poprosil svojho otea, aby kúpil každý pozemok, ktorý bude na predaj; potrebné peniaze mu za každým pošle, keď bude dačo na kúpu.

Dvornákovci odprevadili svojho syna až k železnici, kde pri odobierke matka riekla k Ondrejovi! «Dobre, že som ňa nepredala.»

CHYRNÍK.

Meniny jeho veličenstva kráľa 4. októbra odávajú sa so zvyklými slávnosťami vo všetkých chrámoch hlavného mesta. Na úradných službách Božích v korunačnom chráme v Budine prítomní boli zastupitelia vlády, celého zákonodarstva a náčelníci vrchností cirkevných, vojenských a svetských, *Verejné stávania* ozdobené boly krajinskými zastavami.

Chýry z arcibiskupstva ostrihonského. V arcibiskupskom semeníšti ostrihonskom vydržované boly synodalské zkúšky 21. a 22. septembra. Ku týmto zkúškam dostavili sa a zložili ich s úspechom nasledujúci duchovní Viktor *Adameca*, kaplán (Vedröd), Štefan *Antalik* kaplán (Szenic), Mikuláš *Aubermann* kaplán (Budapest vnútorné mesto), Julius *Bognár* profesor náboženstva (Budapest), Béla *Dénes* administrátor (Hontbessenyö).

Anton *Florek* kaplán (Stomfa), Koloman *Haller* kaplán (Drégelypalánka), Jozef *Horváth* kaplán (Budapest vnútorné mesto), Franc *Labuda* kaplán (Budapest Óbuda), Julius *Lábay* kaplán (Lekér), Jozef *Marczy* administrátor (Nagymegyér), Eugen *Polczer* kaplán (Komárom), Franc *Prokop* kaplán (Vágszerdahely), Franc *Rehanek* administrátor (Bélabánya), Jozef *Révay* kaplán (Ujvároska), Jozef *Rozim* kaplán (Selmeczbánya), Georg *Takács* starší, kaplán (Verbó). — Za kňazov vysvätení sú Rudolf *Horváth* a Edmund *Szelényi*. Rudolf Horváth slúžil prvú svätú omšu 29. septembra v káplne arcibiskupského sirotára v Trnave, Edmund Szelényi ale 3. októbra v kostole novopeštianskom. Rukovodcom mu bol praepošt farár dr. Béla *Varázseji* a slávnostnú reč držal novopeštianský katechéta Štefan *Szedlacsek*. — Ján *Bielešik* kňaz arcibiskupstva ostrihomskeho v 54. roku života zomrel v mestskej nemocnici v Trnave. O. V. D. M. P.

Chýry z biskupstva nitrianskeho. Ondrej *Czvincsek* kaplán čapovský vymenovaný je za dočasného administrátora do Szalakusz, ako kapláni vzájomne preložení sú: Štefan *Bergendy* ml. (Mocsonok) a Jozef *Beness* (Hegyeshely), ďalej Alexander *Rusz* (Alsóricsó) a Béla *Anyistik* (Turzófalva). — Schôdzka konškolárov: Roku 1893. v Nitre vysvätení duchovní 22. septembra sošli sa v Žiline, menovite: dekaní farári Rudelf *Misz* (Trencsén), Anton *Czeizel* (Mitta), farári: Štefan *Krautmann* (Ócsad), Ján *Patrik* (Hegyemajtény), Ignác *Adámik* (Várna), Ján *Czvincsek* (Nagydivény), Pavel *Kuna* (Zsére), Ján *Mihályfy* (Viszolaj). — Jozef *Koczner* farár salakúsky a dekan okresu kovareškeho zomrel 23. septembra v 59. roku života. O. V. D. M. P.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie v sprievode biskupského notára dr. Barnabáša Tost 22. septembra odcestoval do Budapešte, 26. septembra posvätil kostol v Iványos v šárišskej stolici a 4. októbra v deň menin jeho veličenstva kráľa v sídelnom chráme biskupskom v Košiciach za veľkej assistencie slúžil slávnostnú svätú omšu s Te Deumom. — Opatrovňu sv. *Jozefa* pre sirotu a opustené deti otvorili 15. septembra. Sirotu a opustené deti dostanú v tomto ústave každý deň po škole vždy teplý obed. Vlni bolo takýchto detí 28. toho roku je ich o vela viacej. Ponevác tento ústav len z milodarov vydržiavajú, do priazne veľkodušných dobrodimov čo najvrelej ho s týmto odporúčame. — Ludvik *Laczó*, duchovný košického biskupstva a kancelista pri pobožných fundáciách kapitule, zo spoločnej armády preložený je za rezervistu ku honvédom. — V obci *Bol-dogkővárallya* 19. septembra za veľkých slávností prevedené bolo do marianskej kongregácie 85 kandidátov, ktorých pri spoluúčinkovaní titulárneho pápežského komorníka a farára mesta Sárospatak pri peknej reči do kongregácie prijal sám osvietený pán biskup. Pre neunávenú pracovitost a blahonosné učinkovanie z tejto príležitosti osvietený pán biskup zvlášte pochválil vice-dekana a horlivého farára Jozefa *Káger*. — Po celom

okoli Bodrogköz nanajvyš pochválne známa grófka Jozefová *Majláth* k podpore chudobných detí 19. septembra usporiadala zábavu, ktorá sa veľmi vydarila. Súčasťnily sa na tejto zábave všetky vrstvy obecnstva, magnáti, úradníctvo a pospolité ľud, čo opusteným deťam a sirotám značného osohu donieslo.

Chýry zo Spiša. Do novoveskej drevo-priemyselnej obchodnej školy sa na tento školský rok 53. poslucháčov dalo zapísať. — Bulharský kráľ Ferdinand dňa 14. septembra cez Novivés sa vrátil do Bulharska. Pred svojim odchodom vyznačil nášho podžupana dr.-a Ludvika Neográdiho skrížom bulharskeho národného dôstojníckeho radu a redaktora «Szepesi Lapok» Telléryho s ihlou brilliantami ozdobenou k náhrdelníku. V Krompachoch dňa 12. sept. večer istý Smögner do rozvodného potoka spadnul a sa utopil. — Pri ostatných manévraoch sa 67. peší pluk, pri ktorom naši chlapci slúžia, znovu vyznačil. — V osobe Jozefa Berkoviča pochádzajúceho z obce Jekeltalva polícia chytila dobrého vtáka, ktorý ako agent ošudil viac ľahkoverných ľudí. Ľudia milí, nedajte sa zviať kadeakým sladkoshovorčivým agentom! — V biskupskej učiteľskej pripravovni v Kapituli je teraz 31 žiakov a síce v prvej triede 20. a v tretej 11. — Na Haligovcáoch zatili minule v potoku jednu vydru. — V mesiaci auguste odviezli z našej stolice do iných krajov Uhorska 262 kusov rožného statku a 21 oviec, do cudzozemska ale 6 kusov koní a 97 ošípaných. Dobyťčích passov sa vydalo 860. — Poprádsky mešťanosta Štefan Kovách sa vzdal svojho úradu, lebo sa stal dozorcem uhorskej penzijnej poisťujúcej spoločnosti. — V Novej-Vsi dňa 21. septembra v noci yhorely stodoly mäsiara Franca Paradvského.

Chýry zo Šáriša. Prešov: Osvietený pán biskup grécko-katolícky, jeho excellencia dr. Ján *Vályi* v sprievode biskupského pravotára a právneho radcu Katolíckej Ludovej Jednoty Antona *Beszkid* odcestoval do Budapešte. Za direktora grécko-katolíckej praeparandie kroz jeho excellenciu osvieteného pána biskupa vymenovaný je Leo *Petrásievich*. — Katolícky kruh Rákócziho vydržiava riadne ročné shromaždenie 3. októbra o 4. hodinách popoludní. Po shromaždení nasleduje spoločná večera. — Družstvo šárišských gazdov utvorilo nový spolok ku ochrane dobytka a vtákov. — Pani Juliusa Schmidt: v choromyseľnosti zpáchala samovraždu a nožom prerezala si žily na oboch rukách. — Karácsonymezó: Na tunajšiu už dávno uprázdnenú faru, patronát, praesentoval farára z Pósfalu Mikuláša Hodobay-ho, ktorého osvietený pán biskup ta aj vymenoval. Fara táto už cez dlhý čas bola uprázdnená a kurrentovaná a ačpráve nenie najhoršia, predca ju nikto nepýtal. Bolo to preto, bo tam ľudia nevedeli si ctiť a vážiť svojho kňaza. Uvidíme, ako si teraz uctia toho duchovného, ktorého si sami žiadali a ktorý len im k vóli pýtal a prijal túto faru. — Csérec: Pri poslednej búrke uderil hrom do domu Ondreja Puskács. Dom tento zhorel a podpálil aj druhý. Škoda čini 2260 korun.

Katolícky Delnický Kruh v Budapešti usporiada pút na milostné miesto *Maria Stein* V. nedelu 3. oktobra ráno v Jozefovskom chráme odbavuje sa veľká sv. omša za pútnikov. Po sv. omši o 7. hodine ráno pohne sa processia na milostné miesto, kde bude veľká sv. omša a slovenská kázeň. Popoludní odbavuje sa sv. ruženec k úcte Blahoslavenej Panny Marie. Pút správa veleb. p. arb. Pavel Zsizska. Prosíme pánov bratov a milé sestry v Kristu Pánu, aby sa čo v najväčšom počte súčasťnili na tejto pobožnosti marianskej. Riaditelia: Ján Krajčí a Anton Tomka.

Kongress staviteľských priemyselníkov. V nedelu 12. septembra odbýval sa v Koložvári III. kongress Krajinskej Jednoty uhorských staviteľských priemyselníkov. Na kongresse, na ktorom asi 350 staviteľov bolo prítomné, ministra obchodu zastupoval ministerský radca Štefan Téglássy. Štátny sekretár Jozef Szerényi telegrafične odôvodnil svoje vystátie, vysloviac tú svoju nádej, že Krajinská Jednota uhorských staviteľských majstrov utvorila sa cieľom obrany záujmov priemyselníkov a tento svoj cieľ vždy zachráni, hľadajúc možnosť pokojného nažívania zamestnávateľov so zamestnancami. Predpoludním krajinský vyslanec Alexander Tutsek mal prednášku o sriadení robotníckych pomerov cestou zákona a predstrel resolučný návrh, v ktorom kongress prosí ministra obchodu, aby robotnícke pomery osobitým zákonom boli sriadené. Resolučný návrh jednohlasne prijali. Potom Samuel Boros žiadal súrne opravenie zákona o poisťovaní robotníkov na prípad choroby a nehody. Účastníci kongressu položili potom venec na sochu kráľa Mateja a sišli sa na spoločný obed. Popoludní utvorili politickú organizáciu priemyselníkov tým cieľom aby vývodiaci priemyselníci pri budúcich voľbách mohli sa dostať do parlamentu.

Polárna výprava na vzducholodi. Z Berlína oznamujú, že pod predsedníctvom pruského princa Heinricha utvoril sa sriaďujúci výbor nemeckej polárnej vetroplaveckej výpravy, ktorej protektorom je cisár Vilhelm. Členovia výboru krem grófa Zeppelina sú: professor Hergessel, tajný radca Lewald a kupecký radca Friedländer-Fuld. Po dôkladnej debatte ustálili plán tohoto podniku. Expedíciu chcú na národný základ položiť. Týmto cieľom z vedeckých, finančných a priemyselných kruhov utvoria čestné predsedníctvo a veľký výbor. Cieľom expedície je prekutanie neznámych polárnych morských pobreží na riaditeľnej vzducholodi, ako aj to, aby riaditeľnú vzducholod možné bolo pri vedeckých cestách upotrebovať.

Prvá škola pre cigánov. Po dlhých prípravách minulý týždeň konečne otvorili prvú školu pre cigánov. Škola táto sa nachodí v chotári obce Pankota v stolici aradskej v dome jedného gaždu, ktorý za učebnú sieň slúžiacu izbu dal pekne vybieliť. Do školy sa poslal 46 cigánskych chlapcov dalo zapísať. Keď cigánov uvedomili, že si svoje dietky môžu dať zapísať do školy, cigáni to s veľkou radosťou prijali a v deň zápisu, v nedelu ráno, už o 6. hodine celý rad cigánov stál pred

školu so svojimi dietkami. Prvým učiteľom cigánskej školy v Uhorsku je učiteľ Gustáv Csóky a prvé do školy zapísané 10ročné cigánča sa volá Tuta Novák. Na druhý deň, v pondelok ráno sa začalo vynaučovanie, na ktoré sa nielen zapísaní žiačikovia, ale aj ich rodičia vo veľkom húfe dostavili, tak že učebná sieň bola nimi celkom celkom preplnená. Ktorí rodičia sa do miestnosti nespratali, tí otvoreným oblokom nakladali učiteľovi, že ako má s ktorým dieťaťom zachádzať. Niektorí, zvlášte otcovia žiadali prísnosť, matky ale o to prosili učiteľa, aby s dietkami láskave nakladal, lebo sú vraj na bitku neni naučené. Keď učiteľ o 9. hodine rodičom povedal, aby sa vzdialili, lebo že chce začať vyučovať, cigáni sa ani nepohli z miesta a žiadali, aby do tej školy inakšie dieťa, ako cigánske nebolo prijaté, lebo že školu vláda pre nich otvorila. Keď ich učiteľ ohľadom tohoto uspokojil, horko ťažko opustili učebnú miestnosť.

Pustošiaca povodeň v Česku. Z Prahy oznamujú, že búrka, ktorá minulú nedelu popoludní v celom Česku zúrila, na okolí Horsitzu zapríčinila veľké nešťastie. Popoludní o 4. h. za ustavičného blýskania sa a hrmenia padal obrovský ľadovec, ktorý na celom okolí nesmiernej škody narobil. Najviac škody utrpely tie obce, ktoré ležia od Horsitzu na juho-východ, pozdĺž potoka Bystrice, zvlášte obec Trbovitz, kde vody o tri metre pribudlo. Z 81 domov obce 44 domov je alebo celkom alebo čiastočne pod vodou. Jedon dom celkom zmizol z povrchu zeme. Vo vlnách vody zahynulo 8 ľudí a vyše 70 kusov rožnej lichvy. V obci Jiritz voda vyhodila na breh ženskú mrtvolu. V obci Trbovitz, ktorá má 512 obyvateľov, vyše 300 ľudí je bez prístrešia. Zaviedli pohyb, ktorého cieľom je, aby nešťastníkom aspoň ku dočasnému prístrešiu dopomohli.

Hon na židov v Kijeve. V Kijeve zase byly veľké vzbury proti židom. Ozbromené bandy pravých ruských vlastencov vnikly do židovskej štvrti mesta a stýmto výkrikom: «Tu máte rovnoprávnosť!» byty a obchody židov spustošily a všetko, čo sa odniesť dalo, pobraly. Židia sa na povaly a do pivnic poschovávali. Tých židov, ktorí sa bránili, postrieli alebo ich do krvi zbili. Ešte ani len ženy a dietky nešetřili. Policia sa na tieto výtržnosti nečinne dívala. Len na opätovnú prosbu jednej židovskej deputácie vyslal hlavný gubernátor vojsko, ktoré za niekoľko hodín spravilo poriadok. Z výtržníkov ani len jedného nechytily. Mnohých ranených zaviezli do nemocnice, mrtvolý zavraždených ale zaviezli do umrlejšej komory. Censura veľmi prísne pokračuje, aby sa svet o týchto udalostach nedozvedel.

Povďačný chorý. Zlatník Dávid Birket nedávno ochorel a dostal sa do nemocnice v komárne, kde ho starostlive opatrovali. Birket sa vylicil a riekol, že svojej opatrovateľke z vdaky lacne šperky pošle na dobierku. Nato si aj iné opatrovateľky objednali uňho šperky. Po tieto dni balik na dobierku aj prišiel a opatrovateľky zaplatily zaň 100 korún. Poslané šperky byly bývaly hodné, keby byly bývaly zo zlata. Ale keď ich opatrovateľky daly preskúmať zlatníkovi, vysvitlo,

že sú to bezcenné napodobeniny. Opatrovateľky nato oznámily Birketa a polícia vďačného človeka zatkla.

Smrť pri oberaní hrušiek. V Sedliackej Dubovej v Orave dcéra vdovy po Jozefovi Zajacovi, 17 ročná Zuzanna tieto dni chcela sa vysťahovať do Ameriky a na cestu chcela si vziať aj hrušiek. Nešťastná deva ale spadla z hrušky a naskutku sa zabila.

Co sa spáľilo v Galícii roku 1908? V Galícii bolo roku 1908. do 785 požiarov, ktoré 1425 domov a 1704 gazdovských stavísk zničily, aj 14 ľudí zahynulo v ohni. V 49 pádoch povstal okeň z podpálenia, v 97 pádoch z nepozornosti a v 46 pádoch z hromu.

Dačo z krajinskej štatistiky. V mesiaci júli narodilo sa v našej krajine 62 tisíc 806 živých detí a zomrelo 38 tisíc 83 ľudí. V tom mesiaci vydala vrchnosť 10.501 cestovných passov. Toho mesiaca bolo v 947 obciach 1196 požiarov, škoda obnášala 4 milliony 181 tisíc 429 korún. Najviac škody utrpela spišská stolica, síce 420 tisíc 104 koruny.

Obete automobila. V nedeľu 12. septembra automobil až dve nešťastia zapríčinil na okolí hlavného mesta. Jedno nešťastie sa udalo v blízkosti obce Rétság. Majiteľ fabriky na stroje Julius Röck so svojim zaťom fiškálom dr. Michalom Lángom popoludní sa pohol na automobile do Tátralomnice. Automobil viedol Elek Sauerhoff. Neďaleko oce Rétság išiel proti nim voz, na ktorom sedel gazdovský chlapec, ktorý soskočil z voza a nadávajúc automobilom, zastal si pred automobil, ktorý vtedy už len asi na 8—10 metrov bol od neho. Vodca automobila Sauerhoff, aby chlapca nezadlávil, veľkou silou začal hamovať a odrazu hnal automobil zpiatočným smerom, následkom čoho automobil sa prevrhol, vodič sa dostal podnež a dvaja cestovatelia vypadli ďaleko na kraj cesty. Vodič automobila na mieste zomrel. Julius Röck si zlomil pravé rameno, jedno rebro a okrem toho sa mu aj kľúčová kosť dolámala. Jeho zať sa len ľahšie urazil. Polícia nariadila, aby toho chlapca ktorý nešťastie zapríčinil, zatkli. — Druhé nešťastie sa udalo v chotáre obci Pilisvörösvár, kde z Budapešti jachajúci automobil zadlávil jednu ženu, ktorá následkom toho zomrela. Tento automobil patrila maliteľovi papierne rytierovi Alfrédovi Posnerovi a okrem neho sedel na automobile aj univerzitný profesor Emanuel Hertzl. Vodičom automobila bol 28ročný Franc Buckhalla. V chotáre obce Pilisvörösvár išiel proti nim jedna veselá spoločnosť, z ktorej pred automobil vyskočila žena, načo vodič začal hamovať, ale už bolo neskoro, automobil ženu zadlávil. Takto rozprával udalosť majiteľ automobila, čo aj jeho spolucestovateľ potvrdil a polícia už aj posiaľ ustálila, že sa nešťastie tak skutočne tak stalo.

Ozbijaná banka vo Fiume. Tretieho z lúpežníkov Fiumánskej ľudovej banky, Orlova, 13. septembra doviezli do Fiume. Tuho okovaného Orlova viezli v osobitnom oddelení železničného vozňa. Na fiumánskom železničnom nádraží z vozňa vystúpil najprv jeden žandár, za ním Orlov v putách, ku ktorým boli pripevnené dlhé refaze, ktorých konce držali za ním idúci žandári. Orlov povedal žandárom na železnici, že ho nemôžu obesiť, lebo ho chytili vo Švajciarsku, kde trest smrti není dovolený. Orlov sa idúcky v železničnom vozni chcel obesiť, ale ho v tom žandári prekazili. Keď už boli blízko Fiume, vtedy chcel vyskočiť oblokom zo železnice. Keď sa vy Fiume rozchýrilo, že ta Orlova privezú, na nádraží sa shromaždilo veľa obecnstva. Zločínca v zatrorenom koči zaviezli na kráľovský fiškálát. Zarovnak prišiel do Fiume aj kufrik Orlova, v ktorom je revolver a ostatné dôkazy zbojstva. U Orlova najdené peniaze sú u vrchnosti složené.

HOSPODARSTVO.

O spoločných pasienkoch.

V ktorých obciach gazdovia sejú hojne dateliny lucerny, ľadníku; slovom zelený krm, tam je potrebné len toľko pasienky mať, aby sa lichva svobodne poprechodiť mohla. V chotároch takýchto obci slúžia pasienky najviac len ku tomu, aby sa lichva prevetrila, nažrať ale nažere sa doma. Kde však gazdovia na roliach svojich iba obilie a málo zeleného krmu dorábajú, tam sú spoločné pasienky pre lichvu nadmier potrebné.

Na takýchto miestach nesmú sa gazdovia tým uspokojiť, že lichvu od jari do jasene na pašu len vyhánajú. Tu treba pasienok opatrovať, oň starosť znášať a ho poprávať, lebo ináč pasienok len vo veľmi prajných rokoch vydá toľko paše, aby sa na nej po biede a psote prežiť mohla.

Keď sa na sneme zákon o poľnom gazdovaní a o poľnej polícii vyniesol, malo zákonodarstvo aj na to zreteľ, že sa veru vo vlasti našej najviac spoločných pasienok vo veľmi biednom stave nachádza. Zákon nkladá gazdom, užívajúcim spoločný pasienok, žeby pasienky nielen múdrejšie užívali, ale aj opatrovali.

Mnoho spoločných pasienok vyšlo len preto na vnivoč, lebo gazdovia nebrali na to ohľad, že kolko lichvy môže sa na nich vyživíť, lež vyhneli na ne toľko

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšs
migrén-hlavy bolenie. — **Gena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 škatulkách
zasielka franko..

a takého statku, koľko a práve jakého mali. Črieda deň po dni prebehla pasienkom, na ktorom potom za nevela vyhynula všetka užitočná trávička a v najväčšej čiastke pozostala iba neužitočná burina na ňom, ktorej sa statok pyskom nedotknul alebo ho nepošliapal.

Na iných miestach ale ani pri takomto zaobchodení nevyšly celkom na vnivoč pasienky, len že sa rožný statok pri tom nevládze na ňom vyživí, lebo ho zaprznia ovciami, ošípanými a husami. Už ale rožný dobytok nenajde za ovciami alebo ošípanými dobrej trávy; za husami ale, po ktorých tráva ešte i vyhorí, rožný statok nepasie sa vôbec.

Vedľa zákona musia sa teda gazdovia nasledujúcim spôsobom starať o užitočné používanie spoločného pasienku.

Predovšetkým musia k tomu rozumejúci gazdovia odhadnúť, že koľko lichvy môže sa na spoločnom pasienku cez celý rok vyživí. Viacej statku teda, ako sa na otáznom pasienku vyživí vládze, neslobodno naň vyhánaf. Keď sa takto jedna čiastka lichvy vytvorí z pasienky, dotýčným gazdom buďto sa dá náhrada z pasebných poplatkov, alebo sa vezme pre nich pasienok do prenájmu. O to však treba pečovať, aby každý majiteľ, ktorý na úžitok pasienky právo má, aspoň jeden kus vyhánaf mohol.

Vopredok treba ďalej určiť, že na ktorej čiastke pasienku, v ktorom čase môžu sa pásť rozličné druhy lichvy. Takto na príklad môže sa zo 400 jutrového pasienku 300 jutár pre rožný dobytok podržať; z týchto pustí sa 100 jutár pre čriedu na príklad na jeden mesiac, potom prejde na druhých 100 jutár, za ktorý čas prv vypaseny pasienok odpočívaf za jeden mesiac a tak ďalej. Ostatných sto jutár pasienku vykáže sa na pasienie pre ovce a ošípané, ničmenej i tento pasienok rozdelí sa tiež na viac čiastok, aby krdel oviec a hojno ošípaných nemohlo deň po dni celých sto jutár kíržomkrážom pustošiť.

Močaristé alebo ináč pre zdravie statku nebezpečné miesta vyznačia sa, aby sa statok ta zahánaf nemohol; dbaf treba ďalej i o to, že by statok ku tým krajom pasienku, ku ktorým blízko sa buďto obilie alebo datelina nachádza, až po úplné sobranie úrody pristúpiť nesmel, ponevác sa škodám ináč vyhnuf nemôže.

Konečne treba sa postarať na pasienkoch o nápojišfa, studne, o poľudňajšie ležiská — alebo príchyľky a o spoľahlivých pastierov.

Pravda, že toto všetko ide do peňazí. Tieto výdavky sa ešte zväčšujú, keď sa pasienky brániť, povážaf, od burín, trnín a krov očistiť majú. Tieto útraty musia prirodzene tí znášaf, čo pasienky užívajú. Zákon sveruje rozhodnie útrat na majetníkov. — Po všetkých obciach, kde sa nachodia spoločné nerozdelené pasienky, majiteľ pasienok právo majú, aby rozhodli o vešetkých tých veciach, o ktorých sa hore vyššie zmienka učinila, aby rozvrhli potrebné útraty, prípadne družstvá utvorili a ustanovili tie pravidlá, vedľa ktorých využitkovanie pasienok budúce spravovať budú

DOPISY.

Rudnianska dolina

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctihodný Pán Redaktor!

Ráčte, prosím, nasledujúce riadky moje uverejniť v našom «Kreštane».

V našej malej obci Rudno, 12. septembra mali sme zriedkave veľkolepú slávnosť. V tento deň totižto chrám náš farský po trimesačnej práci odovzdaný bol poznovce verejným službám božím. Z tejto príčiny bol slávnostne posvätený alebo lepšie povedano požeňnaný. Úkon požeňnania za prítomnosti dôstojného pána dekana farára nestenického a okresných pánov farárov previedol veľkomožný pán titulárny kanonik dekan farár skačiansky Albert Keletcsényi. K slávnosti novo-požeňnania chrámu božieho dostavíť sa chcel sam osvietený pán biskup koadjutor gróf Vilhelm Battyhany, ponevác ale v prevedení svojho úmyslu úradne prekazený bol, zastupoval ho spomenutý pán kanonik.

Sotva sa rozniesol chýr po našej doline, že nás navštíviť má osvietený pán biskup, citami nevýslovnej radosti jasali nielen farníci našej malej obce, lež i panstvo tešilo sa tomu, že osvieteného pána biskupa v tento deň slávnostne privítať môže. Ačpráve od celého sveta zanechání, opustení a v mnohom ohlade zanedbaní, radi by sme boli pred celým svetom dokázali, že veľkodušnou obetavosťou vysokých hodnostárov a hostivosťou horlivého pospolitého ľudu na stolaťia významnú prácu vykonalí sme ku cti a sláve božej a k oduševneniu veriacich. Pri prevedení tohoto diela, vzdor chladnosti a nevšímavosti mnohých, oduševňovali sa pán a sedliak rovnako v našej farnosti. Prečo? Bo horlivosť nášho miestneho farára pána Alexandra Vetzela skutočne zázraky vykonalaf. Farský chrám náš predtým zvonka otrhaný, znútra opustený, predstavuje sa včul v tak veľkolepej ozdobe, že snád v celom biskupstve nemá páru. Nová väža pokrytá je plechom, strecha kostola škrydlou. Vnútorne chórus zväčšený je asi na sto ľudí, dlážka vyložená je umným kameňom z barvistého cementu, všetky okná ozdobené sú sklami, oltäre, kazateľna, kostedelnica sú obnovené a pozlátené, celý kostol je krásne vymalovaný. Malovku previedol akademický maliar umelec Ignác Hollai z Veľkých Topoličan s tak veľkou dokonalosťou, že sa to v jednom dopise v krátkosti ani udat nedá. Len to spomenem, že po chráme snázornené sú hlavné tajomstva naše svätej viery, svätinu ozdobujú 4 evanjelisti. Spomenutý maliar prácu svoju prekonal veľmi svedomite a za miernu cenu zaslúži preto v každom ohlade, aby sme ho všestranne odporúčali katolíckemu obecnstvu. Na zväčšený chórus dostali sme organ prerobený, zväčšený s dvoma pedálmi a s jedným novým registrom. Prácu previedol tiež čo najsvedomitej a za miernou cenu pochvalne známy organár z prešporka pán Vincenc Mozsny, ktorého z tejto príležitosti zarovnak čo najvrelej odporú-

čame katolíckemu obecnstvu. O krátky čas postavené majú byť v svätine pekné železné švamky a v lodi kostola dubové lavice.

Prevedenie celej opravy a ozdoby kostola stálo do 16 tisíc korún. Ministerstvo kultur a vyučby ako patron fary a kostola na opravu kostola dalo do 9 tisíc korún, ostatné sossbieralo sa z milodarov veľkodušných dobrodincov a horlivých farníkov. Medzi dobrodincami našej farnosti vynikajú: princ Alois Lichtenstein z Viedne, gróf Hippolit Norman z Nevidzian, statkár a pravotár Ernest Sporzon, viacerí iní a z pomedzi vystahovalcov amerických Jozef Marsal Bossányi, ktorý s bratrom svojim Jánom najnovšie 500 korún, predtým ale do 600 korún obetoval.

Podotknúť ešte musím, že blahonosné účinkovanie miestneho pána farára, ubohý kraj náš značne zmenilo a ľud náš ohavnému pijanstvu oddaný mravne na nohy postavilo. Tomuto duchovnému povdačnosťou zaviazaní sme tak my prítomné pokolenie, ako aj naši potomci. Obetovavé účinkovanie jeho zrejým dôkazom je toho, čo za ľud svoj môže neunávene horlivý duchovný. V prítomne opravenom kostole našom už aj predtým slávu Božiu ohlasovali: oltár ružencovej Panny Marie, socha najladšieho Srdca Pána Ježiša, sv. Antona a krásna krížová cesta. To všetko ale sú diela nášeho pána farára. Preto ku koncu mojbo dopisu volám: Udržuj nám Bože v dobrom zdraví cez mnohé roky nášeho vrele milovaného duchovného.

Povdačný.

K našemu vyobrazeniu.

Na hranici Svajciarska vypína sa večným ľadom pokrytý vrch Matterhorn a pred ním rozprostiera sa jazero Riffelsee. Pri peknom počasí vrch ľadom pokrytý zrkadli sa v tom jazere a tento zriedkave krásny objav predstavuje nám vyobrazenie tohoto čísla.

Odkazy redakcie.

Dopisovateľ Malacka. V budúcom čísle.

L. S. N. Vďačne najbližšie.

B. S. N. Luhaninám Trnavca v L. N. neuverí žiaden rozumný a poriadny človek. Takými výbuchmi prepriateci najviac len sebe škodia.

Upozornenie. Viacráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen ústav sprostredkujúci požičky? Otázka táto bude napozatým zbytočná, lebo hľa, my odporúčame a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý a nad to ešte aj nie je sprostredkujúci, ale požičky sám prevádzajúci ústav, tak že trovy prostredníctvom môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet».

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 27. septembra.

Uradne značené ceny za 100 kilogramov. Pšenica: tiská K 27·80—29·00, stolnobelohradská K 27·60—28·80, peštianska K 27·80—28·95, banátska K 27·80—28·95. — Raž: prvotriedna K 19·10—19·30, druhotriedna K 18·90 do 19·00. — Jačmeň: prvotriedny K 14·45—14·65, druhotriedny K 14·10—14·30. — Proso: K —. — do —. — Ovos: prvotriedny K 15·20—15·50, druhotriedny K 14·60—15·00. — Kukurica: K 15·20—15·40. Repica: K 26·00—27·00.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
κ	22 60	22 20	21 80	21 40	21 00	20 60	19 60
		č.	7	7½	8		
		K	17 60	16 40	8 20		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 5·90, hrubé K 6·00.

Strova: Fazuľa obyčajná biela K 10·00—19·50, fazuľa strakavá K 19·00—19·50. — Hrach: nelúpaný, čistý K 26·00—27·00, lúpaný K 45·00—54·00. — Šošovica: čistá K 24·00—28·00. — Konopné semä: K 20·00 do 19·00. — Mak: K 56·00—58·00. — Rasca (kmín): Kor. 107·00—108·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 179·00—189·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 152·00—153·00, 3-kusová K 155·00—156·00. vidiecka K —. —. — za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K —. —. —, lucerna jasnozrná K —. —. — za 100 kg.

Lekvár: srbský K 42—48, bosenský K 40·00—42·00 po 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 22·50—23·00, srbské (100 kusové) K 22·60—23·00 po 50 kilogramoch.

Spiritus: Rafinovaný odaný vo veľkom 177·00 do 177·50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 52·00—53·00.

Petrolej: Fiumánsky kríšťalový K 35·00, fiumánsky White Star (***) K 29·00 za 100 kilogr. so sudom.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 6·50—7·00, žlté K 6·80—6·80 za 100 kilov.

Koloniálny tovar: Cukor v klobúkoch K 82·00 do 82·50, kockový K 84·00—84·50, žltý K 82·00—82·50 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 90—92, od Tisy K 88—90, sedmohradské K 84—86 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·40—2·50, k vareniu K 1·70—2·00 syr 14—20 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·50—1·70 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1·80—3·00, sliedky na polievku K 3·30—4·30 za jeden pár.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

„Ku fabrike sukien“

Viedeň, XVI., Neulerchentelderstrasse č. 2.

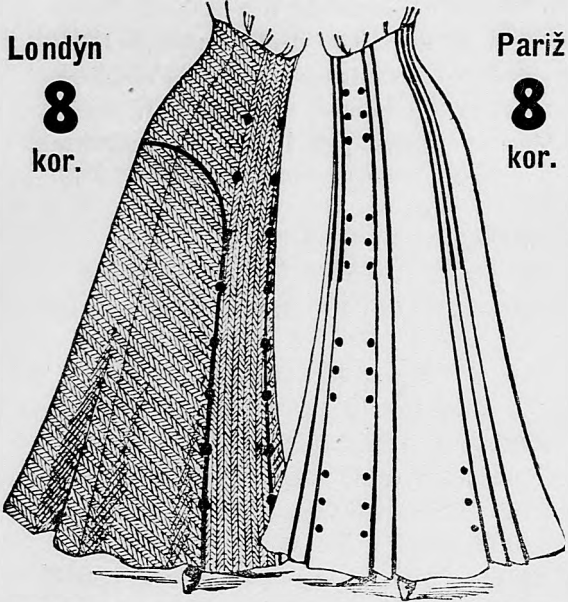
Dopisovanie v kazdej reči!

K cestovaniu a všednej potrebe elegantné blúz sukne. Pre všetky panie nevyhnutne potrebné je nosenie mider sukien.

Londýn

8

kor.

Paríž

8

kor.

Londýn 8 korun.

Táto krásna mider sukňa jemne prilieha ku drieku zvonovou podobou, svedčí o dokonalosti krajčírskeho umenia. Ozdobená je gombíkmi a šnorami. Táto fason pr vďaka podstatu k povodnej plátosti a čo do vystrojenia a vkusného prevedenia sdpovedá najhľadivejším nárokom.

Ktorákoľvek týchto sukni vyhotuje sa z dobrej jakosti a podoby anglickej látky na šaly pre panie, vo zvláštne harmonických farbách ako sú sivé, olivové, zelené a drapp alabo z hladkého prima lodenu v čiernych, tmavosvetlých, sivých, olivozelených a tmavých farbách.

Tieže dve fasony v lepšej jakosti a vkusnejšom vystrojení, totižto z dušeskmargaru a še viotu v povyšných farbách oddáve za ma 11 K.

Strížka objednania.

„Ku fabrike sukien“ XVI., Neulerchentelderstrasse číslo 2.

K objednaním nemie potrebné, ako odrezat túto strížku, pripojiť ju nadpisníčku alebo poslať ju nám v liste.

Prosím na nižšie podpísanú adresu odoslať kusov sukien za cenu.....K s poštovou dobierkou, jakosť a farva látky..... zvláštne poznamenanie.....driek cm..... dĺžba sukne zpredku na bokoch.....cm. dĺžka sukne zozadku.....cm. keby.....cm. (18 cm. merané od drieku) mider.....cm.

Bydlo

Meno

Stolica, ulica, o. p.

Odhliadúc o dvoch vyšuddaných fasonov, všetky hladké anglické a skvostné francúzske novoty opđavame od 5 do 50 korun, ležichž vy obrazenia podávame v cenniku, ktorý na žiadosť posialano franko a zdarma.

Lacné české rie.

5 kilo : nové tmavé driapané kor 9.60, lepsié 12 kor.

Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor.

Biele ako snáh nákké ak páper, driapané 30 cor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vñimkou dovolenéjstli sa poštové útraty vynahradia. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Cechy.)

Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban

mechanika

v Budapešti Almásy-tér 14.

Obrazkový cenník na zia dost zdarma.

Oznamy prijíma

administracia

„Kreštan“

Budapest,

Szentkirályi-u. 28.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacne perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, ľadšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednani 5 kg. franco. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žitého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá, 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 68 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 18 K.; polpapieie 20 K.; paperie 24 K.; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K.; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovnou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. S. Benisch v Deschenitz číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreliej Ludvika Kállai

elektrické benzínokomobil stroje v mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlatbnv stroj prítomnosti !!

Bez strojníka ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domámi slamou krytými.

Osobytná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatiní adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cennik s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Pozvanie.

«Kreštanský Úverkový a Gazdovský spolok Hólak a okolia», b. r. dňa 10. októbra popoludni o 3 hodine v hólakskej r. k. škole mimoriadne zasadnutie vydržíava, na ktoré sa riadni údovia úctive povolávajú.

Predmety:

1. Voľba predsedu a
2. jedného riaditeľského úda.
3. Návrhy.

Riaditeľstvo.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provouzovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požíciék. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovania 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa poza me. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodnovenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.